

## РОЗДІЛ 2. ПРОФЕСІЙНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТЬОГО ВЧИТЕЛЯ МИСТЕЦЬКИХ ДИСЦИПЛІН: НОВІТНІ ПІДХОДИ ТА ТЕХНОЛОГІЇ

УДК 37.011.3 – 051:379.8

Гузій Н. В., Тадеуш О. М.

### Сутність, зміст і структура мистецької компетентності педагогів- організаторів культурно-дозвілєвої діяльності та рекреації

Мистецьку компетентність фахівця культурно-освітньої дозвілєвої галузі досліджено як одну зі складових особистості педагога, сформована через професійні знання, уміння, навички тощо. Ця складноструктурована дефініція виступає як системна, інтегрована якість, проявляється у здатності до усвідомлення мистецтва як унікальної художньої цінності та засвоєння основних його основних закономірностей і жанрово-стилістичних ознак; готовності втілення художніх образів у виконавстві та застосування різних видів мистецтв в художньо-виховній роботі в культурно-дозвілєвому середовищі та включає такі змістові складові: когнітивно-гностичну, аксіологічно-аналітичну, креативно-праксеологічну, сформованість яких забезпечує успішну реалізацію професійних завдань культурно-освітнього та дозвілєво-рекреаційного плану. Визначені науковим пошуком результати дослідження можуть бути закладені і систему *професійної підготовки педагогів-організаторів культурно-дозвілєвої діяльності і рекреації* у закладах різних рівнів освіти. Це забезпечить усвідомлення майбутніми фахівцями культурно-дозвілєвої діяльності процесів інтеграції мистецтв, необхідність оволодіння сучасними технологіями художньо-естетичної роботи з різними категоріями населення в умовах дозвілля, забезпечить розвиток їх музично-естетичного смаку, музичних, акторських, режисерських здібностей.

**Ключові слова:** культурно-дозвілєва діяльність; педагоги-організатори; професійна компетентність.

Сучасні пріоритети соціально-економічного розвитку країни зумовлюють необхідність суттєвого збагачення і розширення педагогічного простору, особистісного зростання на нових парадигматичних засадах, посилення впливів на сферу дозвілля та рекреації, відродження потужного потенціалу традицій культурного просвітництва в Україні. Успішне розв'язання таких завдань стає невід'ємним від розбудови цілісної системи професійної підготовки фахівців різновекторної культурно-дозвілєвої галузі – педагогів-організаторів, аніматорів, педагогічних працівників культурно-освітніх та різнопланових соціокультурних інституцій. У комплексі функціональних складових професійної діяльності означеної категорії педагогічних працівників важливим сегментом виступає мистецтво, яке специфічним чином відображається у змісті психолого-педагогічних, дозвілєво-рекреаційних, музично-педагогічних, акторсько-режисерських знань, умінь і здатностей, що забезпечують їхню мистецьку компетентність. Останнє уможлиблює готовність педагогів дозвілєвої сфери створювати умови для пізнавально-творчого розвитку різноманітних категорій дітей, молоді та дорослих засобами мистецтва та художньої діяльності у вільний час. З цим пов'язана актуальність публікації.

**Мета** статті – теоретично обґрунтувати сутність, зміст і структуру мистецької компетентності педагога-організатора культурно-дозвілєвої діяльності і рекреації.

**Завдання** дослідження – визначити сутнісні характеристики мистецької компетентності педагога-організатора культурно-дозвілєвої діяльності та рекреації, виокремити її структурні складові та розробити їх змістове наповнення.

Теоретико-методологічну основу дослідження становили фундаментальні положення перспективних наукових підходів: компетенційного – як провідної методології сучасних трансформаційних процесів в освіті (Н. Бібік, Т. Байбара, М. Головань, Л. Карпова, В. Краєвський, О. Локшина, В. Лозова, А. Маркова, О. Овчарук, О. Онопрієнко, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторський); культурологічного – як методології розвитку культуротворчого потенціалу людини у сфері дозвілля (У. Бек, Б. Вальденфельс, Ю. Габермас, М. Горкгаймер, Ж. Дюмазедьє, В. Зомбарт, В. Кремінь, М. Михальченко, К. Лісман, Н. Луман, Н. Скотна,

Ж. Фішер, Ж. Фурастьє, Ж. Фрідман, Дж. Шиверс); сучасні наукові ідеї розбудови галузі педагогіки дозвілля (А. Воловик, І. Ісаєва, В. Кірсанов, Н. Максимовська, І. Сидор).

Стан теоретичної і практичної розробленості проблеми. Обґрунтовуючи сутність компетентнісного підходу як відображення освітніх результатів навчання у термінах компетентностей особи, яких вона набуває у процесі здобуття вищої освіти, у дослідженнях Н. Бібік, М. Головань, О. Локшиної, В. Лозової, А. Маркової, О. Овчарук, О. Онопрієнко, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторського здійснено диференціацію понять «компетентність» та «компетенція», а також визначено різновиди базових і ключових компетентностей, які характеризують різноманітні сфери буття людини та сприяють досягненню її успіхів у житті та професійній діяльності, підвищують ефективність функціонування суспільних інститутів тощо [1-7; 9; 14; 20; 22].

Сучасна проблематика функціонування дозвіллевой сфери представлена широким спектром оригінальних наукових досліджень щодо сутності, структури та функцій дозвіллевой діяльності (І. Бойчев, В. Бочелюк, О. Молчан, І. Петрова, Ю. Стрельцов, Б. Титов, Г. Усачова, Н. Яременко та ін.); психолого-педагогічних аспектів проведення змістовного дозвілля та його ролі у розвитку й самореалізації особистості (М. Аріарський, О. Гриценко, І. Зязюн, М. Каплан, В. Кірсанов, І. Новикова, Л. Маркова, та ін.); технологій організації дозвіллевой діяльності (Є. Акнаєв, С. Ашмаков, Г. Євтеєва, А. Капська, В. Коротеєва, С. Литвиненко, Г. Майборода, В. Шпак, П. Щербань та ін.); вивчення напрямків її оптимізації в контексті сучасних суспільних трансформацій (О. Семашко, Є. Суїменко, В. Подкопаєв, Н. Цимбалюк та ін.).

Дозвіллевий простір як підсистема духовного та культурного життя суспільства представлений спеціальними соціальними інституціями, які забезпечують поширення та засвоєння культурних цінностей з метою формування творчої особистості [8; 11; 13; 16]. Особливу увагу дослідники (M.Allison, D. Hibbler, S. Elkington, L. Heyne, M. Parr) приділяють питанням розробки і впровадження сучасних технологій та інноваційних організаційно-методичних форм роботи культурно-освітніх закладів, що вимагає спеціальної професійної підготовки висококваліфікованих фахівців педагогічного профілю, які виявляють готовність до проведення культурно-просвітницької діяльності та надання дозвілливо-рекреаційних послуг, спроможність створювати умови для пізнавально-творчого розвитку дітей і дорослих засобами мистецтва та художньої діяльності у вільний час. Це забезпечується сформованістю саме мистецького спектру професійної компетентності педагога-організатора культурно-дозвіллевой діяльності та рекреації.

Проблеми теоретико-методологічних та методичних засад формування мистецької компетентності у різних аспектах відображені у наукових розвідках А. Козир, Л. Масол, М. Михаськової, О. Олексюк, Т. Пляченко, А. Растригіної, О. Щолокової та ін. Означений вид компетентності здебільшого розуміється вченими як фундаментальна складова професійної компетентності майбутніх фахівців мистецького профілю.

У зарубіжних дослідженнях (M. Allison, D. Hibbler, S. Elkington, L. Heyne, M. Parr) мистецька компетентність представлена комплексом розвинених мистецьких здібностей у поєднанні із педагогічними якостями, сформованість яких забезпечує найвищі результати у культурно-просвітницькій діяльності та естетичному вихованні дорослих і молоді. У змістовому плані мистецька компетентність являє собою інтегративну особистісну властивість, що виявляється у здатності до самостійної успішної реалізації завдань освіти у взаєморозвитку загальногромадянських, психолого-педагогічних і мистецько-фахових компетенцій, а їх взаємодія забезпечує формування суб'єкта навчання в гармонійній цілісності культурного та художнього розвитку особистості [8; 11; 13; 16; 17; 19].

Отже, зазначений вагомий науково-методичний доробок складає фундаментальну основу для визначення сутності, змісту і структури як професійної компетентності педагога-організатора культурно-дозвіллевой діяльності і рекреації загалом, так і її мистецького

спектру зокрема, що на сьогодні залишається актуальним питанням теорії та практики педагогіки дозвілля.

Власні розвідки. У своєму дослідженні будемо послуговуватись науковими розвідками сучасних учених-педагогів Н. Бібік, М. Головань, О. Локшиної, В. Лозової, А. Маркової, О. Овчарук, О. Онопрієнко, О. Пометун, О. Савченко, А. Хуторського щодо витлумачення поняття «компетенція» як об'єктивної категорії, суспільно визнаного рівня знань, умінь, навичок, ставлень тощо в певній сфері діяльності людини як абстрактного носія, а поняття «компетентність» – як інтегрованої характеристики якості особистості, сформованої через знання, уміння й навички, систему ставлень, поведінкових реакцій і здатності самостійно виконувати завдання у конкретній сфері діяльності. Відповідно, професійну компетентність педагога будемо розуміти як його особистісну властивість, що дозволяє продуктивно розв'язувати навчально-виховні завдання та виявляється у єдності теоретичної і практичної готовності до здійснення педагогічної діяльності.

Беручи за основу загально визнане тлумачення феномену «компетентність» та зважаючи на специфіку діяльності у культурно-освітньому та дозвіллемо-рекреаційному просторах, професійну компетентність педагога-організатора культурно-дозвіллемої діяльності та рекреації будемо розглядати як специфічний педагогічний феномен, що детермінується особливостями культурно-освітньої та дозвіллемо-рекреаційної діяльності, специфікою та своєрідністю її завдань, перевагою поліхудожніх і творчих форм практичної роботи у сфері культурно-дозвіллемої діяльності, а також специфічними методами її проведення у вільний час. *Змістовою основою професійної компетентності педагога-організатора культурно-дозвіллемої діяльності та рекреації як інтегрованої характеристики розвиненості особистості педагога, сформованої за допомогою набутих знань, вироблених умінь, навичок та ставлень було визначено систему її інтегративних спектрів (термін наш, О.Т., 2018) – культурно-просвітницького, психолого-педагогічного, методичного, комунікативного, мистецького, організаційного, дослідницького, проектного, функціональність яких, забезпечує формування комплексу філософсько-культурологічних, психолого-педагогічних, дозвіллемо-рекреаційних знань; музичних, акторських, сценарно-режисерських умінь та навичок і проявляється через готовність до творчої педагогічної діяльності у культурно-освітньому та дозвіллемо-рекреаційному середовищі.*

Визначені інтегративно-функціональні спектри професійної компетентності педагога-організатора культурно-дозвіллемої діяльності та рекреації актуалізуються сучасними тенденціями розвитку культурно-освітнього дозвіллемо простору і втілюють цілісність та інтегральність підготовки фахівця галузі педагогіки дозвілля. Відповідно цього сутність мистецької компетентності фахівця культурно-освітньої дозвіллемої галузі доцільно визначати як один із спектрів інтегративно-функціональної системи його професійної компетентності.

Мистецтво як одна із своєрідних форм пізнання дійсності забезпечує різнобічний вплив на свідомість й підсвідомість людини, виступає джерелом духовного збагачення, засобом формування її світогляду, а також впливає на її моральність, ідейність, збагачує людський особистий досвід культурним надбанням людства.

Мистецтво як засіб соціально-культурного пізнання у вільний час виступає важливим активатором для залучення різних категорій населення до спостереження за естетичними явищами в повсякденних умовах життя, до активної участі у мистецьких гуртках, секціях, клубах, забезпечуючи пробудження прагнення фахівця до впорядкування й естетизації дозвілля. Аналізуючи зміст професійної діяльності педагога-організатора культурно-дозвіллемої діяльності та рекреації у культурно-мистецьких закладах художньо-естетичного виховання та художньої творчості, палацах культури і мистецтв, закладах культури клубного типу, слід зазначити, що сформованість мистецької компетентності фахівця даної галузі набуває особливого значення, оскільки забезпечує його готовність професійно виконувати функції педагога-організатора у процесі керівництва вокальним, інструментальним,

театральним чи інших видів гуртків та секцій творчого спрямування, що забезпечується комплексом сформованих музично-педагогічних, акторсько-режисерських знань, умінь, навичок, а також здатностей здійснювати творчий розвиток різних верст населення засобами різних видів мистецтв та шляхом залучення до безпосередньої участі у творчій діяльності в умовах культурно-дозвілєвого середовища.

Цілеспрямоване опанування фахівцями галузі педагогіки дозвілля художніх творів різних видів мистецтва дозволяє змінити характер їх художньо-педагогічного спілкування, спрямовуючи його на усвідомлене відображення національної художньої культури в контексті культурологічних явищ світу, на розвиток творчого потенціалу різних верст населення у процесі художньої діяльності, на впровадження передового педагогічного досвіду у культурно-освітньому та дозвілєвому рекреаційному просторах.

Поліаспектність та поліфункціональність професійної діяльності фахівця культурно-дозвілєвої галузі передбачає проведення культурно-освітніх та дозвілєво-рекреаційних заходів з урахування певних видів інтеграції мистецтв.

Впровадження інтеграції мистецтв як структурної та смислоутворюючої технології в умовах дозвілля передбачає готовність педагога до досягнення та піднесення художньо-педагогічного матеріалу, здатність організувати дозвілєво-розвивальне середовище згідно із законами художньої драматургії, володіння практичними навичками інтерпретації мистецьких творів та спроможність проводити інтегровані заняття та рекреаційні заходи присвячені культурним здобуткам народів світу, історичним епохам, культурі рідного краю.

Слід зазначити, що педагогічна діяльність фахівця культурно-дозвілєвої галузі за своїм змістом має бути людинотворчою, культуровідповідною, поліаспектною та індивідуальною, при цьому педагог-організатор детермінує необхідність не тільки значного професійного зростання, а й розвитку широкої художньої ерудиції, підвищує рівень мистецької компетентності, що забезпечує готовність до впровадження художньо-інтегративних технологій у культурно-освітньому та дозвілєво-рекреаційному просторі.

Ми вважаємо, що мистецька компетентність як одна ключових в системі інтегративно-функціональних спектрів професійної компетентності фахівця галузі педагогіки дозвілля належить до складноструктурованих дефініцій, виступає системною, інтегрованою професійною властивістю, що визначає здатність педагога-організатора до усвідомлення мистецтва як явища суспільного життя, орієнтації у його основних жанрово-стилістичних ознаках, оволодіння засобами втілення художніх образів у виконавстві, готовність до застосування різних видів мистецтв в художньо-виховній роботі в культурно-дозвілєвому середовищі. До її структурного складу, на нашу думку, варто включити когнітивно-гностичний, аксіологічно-аналітичний, креативно-праксеологічний компоненти.

*Когнітивно-гностична складова мистецької компетентності* фахівця культурно-дозвілєвої галузі передбачає вільне оперування мистецькими знаннями та уміння мобільно їх застосовувати у процесі професійної діяльності; усвідомлення художніх паралелей між стильовими напрямками, жанрами та видами мистецтв; відтворення об'єктивного змісту твору і вираження суб'єктивного ставлення до нього; дотримання стильових засад виконавства; артистичне втілення інтерпретаційного задуму в реальному звучанні; здатність захоплювати власним виконанням та його вербальною інтерпретацією у процесі культурно-просвітницької роботи.

*Аксіологічно-аналітична складова мистецької компетентності* педагога-організатора культурно-дозвілєвої діяльності та рекреації передусім визначається сформованістю системи художніх цінностей у різних галузях мистецтва, на основі яких формується здатність оцінювати й аналізувати твори мистецтва, розуміти і усвідомлювати специфіку та особливості різних художніх мов; визначати ціннісний зміст, мету та завдання навчально-виховної та творчої роботи у сфері культурно-освітнього та дозвілєво-рекреаційного простору.

*Креативно-праксеологічна складова мистецької компетентності фахівця галузі педагогіки* дозвілля передбачає готовність до творчої інтерпретаційної діяльності у процесі культурно-освітньої та дозвіллекреаційної роботи, вільне володіння засобами художньо-виконавського втілення, здатність добирати педагогічно доцільний репертуар та діагностувати музичні та творчі здібності учнів або учасників гуртків чи секцій, визначати навчально-виховний потенціал творів мистецтва, коригувати недоліки особистісного і музично-творчого розвитку, передбачати труднощі та визначати нестандартні способи їх подолання під час проведення різних культурно-освітніх та дозвіллекреаційних форм.

Сформованість визначених складових мистецької компетентності фахівців культурно-дозвіллекреаційної галузі забезпечує не лише комплексну готовність до успішної реалізації педагогічних завдань у сфері культурно-дозвіллекреаційного середовища, а й формування власне суб'єкта культурно-дозвіллекреаційного процесу в гармонійній цілості культурного та художнього розвитку, залучаючи його до художнього сприймання та творчої інтерпретації творів мистецтва; художнього самовираження під час участі у різних гуртках, секціях, заходах та формах культурно-освітньої та дозвіллекреаційної діяльності.

Висновки та перспективи розвитку досліджуваної проблеми. Таким чином, мистецька компетентність як одна ключових у системі інтегративно-функціональних спектрів професійної компетентності фахівця культурно-дозвіллекреаційної діяльності та рекреації нами визначається як складноструктурована дефініція, що виступає системною, інтегрованою властивістю, яка виявляється у здатності до усвідомлення мистецтва як унікальної художньої цінності та засвоєння основних його основних закономірностей і жанрово-стилістичних ознак; готовності втілення художніх образів у виконавстві та застосування різних видів мистецтв у художньо-виховній роботі в культурно-дозвіллекреаційному середовищі. До її структурного складу входять: когнітивно-гностичний, аксіологічно-аналітичний, креативно-праксеологічний компоненти.

Визначені у процесі наукового пошуку результати дослідження щодо сутності та змісту мистецької компетентності фахівця культурно-дозвіллекреаційної галузі можуть бути екстрапольовані у систему професійної підготовки педагогів-організаторів культурно-дозвіллекреаційної діяльності та рекреації у закладах вищої освіти та введені під час вивчення дисциплін мистецького спрямування, що забезпечить усвідомлення майбутніми фахівцями культурно-дозвіллекреаційної діяльності процесів інтеграції мистецтв, сприятиме оволодінню ними сучасними технологіями художньо-естетичної роботи з різними категоріями населення, набуттю умінь організовувати гурткову роботу з художніми колективами у культурно-освітніх закладах, позитивно впливатиме на розвиток їх музично-естетичного смаку, музичних, акторських, режисерських творчих здібностей.

Підсумки. Здійснене дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми професійної компетентності педагогів-організаторів культурно-дозвіллекреаційної діяльності і рекреації, зокрема подальшого вивчення потребують такі питання: визначення стану сформованості мистецької компетентності фахівців культурно-дозвіллекреаційної галузі у сучасних культурно-освітніх та дозвіллекреаційних установах; розроблення її критеріально-рівневої й діагностичної бази; моделювання методичних засад формування професійної компетентності педагогів-організаторів культурно-дозвіллекреаційної діяльності та рекреації, зокрема її мистецького спектру та експериментальна перевірка їх ефективності.

#### Література

1. Бібік Н. М. Компетентнісний підхід: рефлексивний аналіз застосування / Н. М. Бібік // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 45 – 50.
2. Головань М. С. Компетенція і компетентність: досвід теорії, теорія досвіду / М. С. Головань // Вища освіта України. – 2008. – № 3. – С.23 – 30.

3. Дубасенюк О. А. Особенности профессионального становления учителя в контексте компетентностного подхода / О. А. Дубасенюк // Вектор науки Тольяттинского Государственного университета. Серия: педагогика, психология, 2010. – № 2 (2). – С. 38 – 42.
4. Зимняя И.А. Ключевые компетенции – новая парадигма результата современного образования // Интернет-журнал "Эйдос". – 2006. – 5 мая. – URL: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505.htm>
5. Пометун О. І. Теорія та практика послідовної реалізації компетентнісного підходу в досвіді зарубіжних країн / О. І. Пометун // Компетентнісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи: Бібліотека з освітньої політики / Під заг. ред. О. В. Овчарук. – К.: «К.І.С.», 2004. – С. 15 – 24.
6. Селевко Г. Компетентности и их классификация / Г. Селевко // Народное образование. – 2004. – № 4. – С. 138 – 143.
7. Хуторской А. В. Технология проектирования ключевых и предметных компетенций / А. В. Хуторской // Интернет-журнал «Эйдос». – 2005. – 12 декабря. – URL: <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm>
8. Allison, M. T., and D. K. Hibbler. (2004). "Organizational barriers to inclusion: Perspectives from the recreation professional." *Leisure Sciences* 26 (3):261-280. doi: 10.1080/01490400490461396.
9. Amirova, A., K. Buzaubakova, Z. Kashkynbayeva, M. Yelubayeva, Z. Kumisbekova, U. Elmira, and Z. Genc. (2018). "Training the creative competence of future teachers." *Journal for Educators Teachers and Trainers* 8 (2):118-125.
10. Chick, G. (2009). "Culture as a Variable in the Study of Leisure." *Leisure Sciences* 31 (3):305-310. doi: 10.1080/01490400902837902.
11. Elkington, S. (2013). "Ways of seeing degrees of leisure: from practice to pedagogy." *Leisure Studies* 32 (4):447-461. doi: 10.1080/02614367.2012.684151.
12. Frohn, J., and M. Heinrich. (2018). "Incompetent Competency-based Education? The Narrowed Understanding of Competency-based Education and Its Consequences for Teacher Education and Teacher Training." *Dds-Die Deutsche Schule* 110 (1):65-74. doi: 10.31244/dds/2018.01.05.
13. Heyne, L. A. (1999). "Leisure education: Theory and practice, 2nd edition." *Leisure Sciences* 21 (4):321-322.
14. Ito, E., G. J. Walker, and H. D. Liang. (2014). "A Systematic Review of Non-Western and Cross-Cultural/National Leisure Research." *Journal of Leisure Research* 46 (2):226-239.
15. Mannell, R. C. (2005). "Evolution of cross-cultural analysis in the study of leisure: Commentary on "culture, self-construal, and leisure theory and practice"." *Journal of Leisure Research* 37 (1):100-105.
16. Parr, M. G. (1996). "The relationship between leisure theory and recreation practice." *Leisure Sciences* 18 (4):315-332. doi: 10.1080/01490409609513291.
17. Shannon, C. S. (2017). "Family Leisure and Leisure Service Provision: Making the Case for Including Perspectives from Practice." *Leisure Sciences* 39 (5):426-435. doi: 10.1080/01490400.2017.1333054.
18. Vargas, E. F. L., M. E. G. Tixi, C. A. Cuadrado, and M. R. G. Tixi. (2018). "Training by competences from complex thinking in professionals of Aesthetic Culture." *Dilemas Contemporaneos-Educacion Politica Y Valores* 5 (3).
19. Veal, A. J. (2001). "Leisure, culture and lifestyle." *Loisir & Societe-Society and Leisure* 24 (2):359-376. doi: 10.7202/000187ar.
20. Velasco-Martinez, L. C., and J. C. T. Hurtado. (2018). "The use of rubrics in higher education and competences evaluation." *Profesorado-Revista De Curriculum Y Formacion De Profesorado* 22 (3):183-208. doi: 10.30827/profesorado.v22i3.7998.

*Про авторів:*

**Гузій Наталія Василівна**, доктор педагогічних наук, професор; професор кафедри педагогіки і психології вищої школи, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (02000, Київ, Україна); **ORCID: 0000-0002-9158-9791**, [natguz@ukr.net](mailto:natguz@ukr.net)

**Тадеуш Олена Миколаївна**, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри педагогіки і психології вищої школи, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова (02000, Київ, Україна); **ORCID: 0000-0002-6373-4891**, [elena.tadeush@gmail.com](mailto:elena.tadeush@gmail.com)

Huzii N. V., Tadeush O. M.

**Essence, content and structural characteristics of arts competency of educators- facilitators organizing recreational leisure and cultural activities**

**Relevance of the study.** At the time of the renewal of pedagogical paradigm and the revival of cultural enlightenment in Ukraine, special importance is given to the qualitative professional training of the specialists in cultural and leisure activities, as they face complex professional tasks, the solution of which is provided by a complex of developed knowledge, skills and abilities, which prepare the facilitators for creating favourable conditions for the cognitive and creative development of children and adults by means of arts activities in their free time.

**The purpose of the study** was to theoretically substantiate the essence of the arts competence of the facilitator of cultural, leisure and recreational activities and to define its content elements.

**Findings.** In the study the content essence of the arts competence of the specialists in cultural, educational and leisure activities has been studied as one of the spectra of their professional competence, which is defined as an integrated characteristic of the teacher's personal quality, formed through knowledge, skills, abilities and attitudes, and manifested as a system of integrative and functional spectra: cultural and educational, psychological and pedagogical, methodological, communicative, arts, organizational, research, and project.

**Conclusions.** The arts competence as one of the key competences in the system of the integrative and functional spectra of the professional competence of facilitators of cultural, leisure and recreational activities is defined as a complex structured definition that acts as a systematic, integrated quality, manifested in the facilitators' ability to understand art as a unique arts value and assimilate its main regularities, genre and stylistic features; their readiness to express artistic images by performing arts and to use various arts in the arts and educational work in the cultural and leisure environment. The arts competence includes the following content elements: cognitive and gnostic, axiological and analytical, creative and praxeological. The development of these elements ensures a successful implementation of professional tasks in the field of cultural, educational, leisure and recreational space.

**Significance.** The results of the study, determined by the scientific inquiry, can be included in the system of professional training of facilitators of cultural, leisure and recreational activities in the educational institutions of different levels and introduced in the study of arts disciplines. It will help future specialists to understand the cultural and leisure activities in the processes of arts integration, master modern technologies of arts and aesthetic work with different categories of the population in leisure conditions and facilitate the development of their musical and aesthetics taste, music, acting and directing skills.

**Keywords:** professional competence; facilitators of recreation; culture and leisure activities.

**References**

1. Bibik N. M. Kompetentnisnyi pidkhid: refleksyivnyi analiz zastosuvannya [Competency approach: reflexive application analysis]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukrainski perspektyvy: Biblioteka z osvitoi polityky* [Competency Approach in Modern Education: World Experience and Ukrainian Perspectives: Library for Educational Policy]. Ed. by O.V. Ovcharuk. Kyiv, 2004, pp. 45-50. (in Ukrainian)
2. Holovan M. S. Kompetentsiia i kompetentnist: dosvid teorii, teoriia dosvidu. *Vyshcha osvita Ukrainy* [Higher education of Ukraine]. Kyiv, 2008. No 3. pp. 23-30. (in Ukrainian)
3. Dubasenyuk O. A. Osobennosti professionalnogo stanovleniya uchitelya v kontekste kompetentnostnogo podkhoda [Features of the teacher's professional development in the context of the competence approach]. *Vektor nauki Tolyattinskogo Gosudarstvennogo universiteta. Seriya: pedagogika, psikhologiya* [Science vector of Togliatti State University. Series: pedagogy, psychology], Issue 2 (2). Togliatti, 2010, pp. 38-42. (in Russian)
4. Zymniaia Y. A. Klyuchevye kompetentsii – novaya paradigma rezultata sovremennogo obrazovaniya [Key competencies – a new paradigm of the result of modern education]. *Internet-journal "Eidos"*, 2006, May 5. URL: <http://www.eidos.ru/journal/2006/0505> (in Russian)
5. Pometun O. I. Teoriya ta praktyka poslidovnoyi realizatsiyi kompetentnisnoho pidkhodu v dosvidi zarubizhnykh krayin [Theory and practice of consistent implementation of the competent approach in the experience of foreign countries]. *Kompetentnisnyi pidkhid u suchasni osviti: svitovi dosvid ta ukrainski perspektyvy: Biblioteka z osvitoi polityky* [Competency Approach in Modern Education: World Experience and Ukrainian Perspectives: Library for Educational Policy]. Ed. by O.V. Ovcharuk. Kyiv, 2004, pp. 15-24. (in Ukrainian)

6. Selevko H. Kompetentnosti i ikh klassifikatsiya [Competences and their classification]. *Narodnoe obrazovanie*, No 4. Moscow, 2004, pp. 138-143. (in Russian)
7. Khutorskoy A. V. Tekhnologiya proektirovaniya klyuchevykh i predmetnykh kompetentsiy [Technology of designing key and subject competencies] : *Internet-journal "Eidos"*, 2005, December 12. URL: <http://www.eidos.ru/journal/2005/1212.htm> (in Russian)
8. Allison M. T., and Hibbler D. K. Organizational barriers to inclusion: Perspectives from the recreation professional. *Leisure Sciences*, 26 (3). 2004, pp. 261-280. DOI: 10.1080/01490400490461396.
9. Amirova A., Buzaubakova K., Kashkynbayeva Z., Yelubayeva M., Kumisbekova Z., Elmira U., and Genc Z. Training the creative competence of future teachers. *Journal for Educators Teachers and Trainers*, 8 (2). 2018, pp. 118-125.
10. Chick G. Culture as a Variable in the Study of Leisure. *Leisure Sciences*, 31 (3). 2009, pp. 305-310. DOI: 10.1080/01490400902837902.
11. Elkington S. Ways of seeing degrees of leisure: from practice to pedagogy. *Leisure Studies*, 32 (4). 2013, pp. 447-461. DOI: 10.1080/02614367.2012.684151.
12. Frohn J., and Heinrich M. Incompetent Competency-based Education? The Narrowed Understanding of Competency-based Education and Its Consequences for Teacher Education and Teacher Training. *Dds-Die Deutsche Schule*, 110 (1). 2018, pp. 65-74. DOI: 10.31244/dds/2018.01.05.
13. Heyne L. A. Leisure education: Theory and practice, 2nd edition. *Leisure Sciences*, 21 (4). 1999, pp. 321-322.
14. Ito E., Walker G. J., and Liang H. D. A Systematic Review of Non-Western and Cross-Cultural/National Leisure Research. *Journal of Leisure Research*, 46 (2). 2014, pp. 226-239.
15. Mannell R. C. Evolution of cross-cultural analysis in the study of leisure: Commentary on culture, self-construal, and leisure theory and practice. *Journal of Leisure Research*, 37 (1). 2005, pp. 100-105.
16. Parr M. G. The relationship between leisure theory and recreation practice. *Leisure Sciences*, 18 (4). 1996, pp. 315-332. DOI: 10.1080/01490409609513291.
17. Shannon C. S. Family Leisure and Leisure Service Provision: Making the Case for Including Perspectives from Practice. *Leisure Sciences*, 39 (5). 2017, pp. 426-435. DOI: 10.1080/01490400.2017.1333054.
18. Vargas E. F. L., Tixi M. E. G., Cuadrado C. A., and Tixi M. R. G. Training by competences from complex thinking in professionals of Aesthetic Culture. *Dilemas Contemporaneos-Educacion Politica Y Valores*, 5 (3). 2018.
19. Veal A. J. Leisure, culture and lifestyle. *Loisir & Societe-Society and Leisure*, 24 (2). 2001, pp. 359-376. DOI: 10.7202/000187ar.
20. Velasco-Martinez L. C., and Hurtado J. C. T. The use of rubrics in higher education and competences evaluation. *Profesorado-Revista De Curriculum Y Formacion De Profesorado*, 22 (3). 2018, pp. 183-208. (in Spain). DOI:10.30827/profesorado.v22i3.7998.

*About the authors:*

**Huzii Nataliia Vasylivna**, Dr.Sci. Habilitatus (Pedagogy), full Professor; Professor at the Department of Pedagogy and Psychology of High School, National Pedagogical Dragomanov University (02000, Kyiv, Ukraine); **ORCID: 0000-0002-9158-9791**, [natguz@ukr.net](mailto:natguz@ukr.net)

**Tadeush Olena Mykolaivna**, Candidate of Pedagogy (Ph.D.), Associate Professor at the Department of Pedagogy and Psychology of High School, National Pedagogical Dragomanov University (02000, Kyiv, Ukraine); **ORCID: 0000-0002-6373-4891**, [elena.tadeush@gmail.com](mailto:elena.tadeush@gmail.com)